

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

**ИЗВЕШТАЈ О ДИНАРИЗАЦИЈИ
ФИНАНСИЈСКОГ СИСТЕМА СРБИЈЕ**

Септембар 2019. године

Децембар 2019. године

Уводна напомена

Већа употреба динара у финансијском систему Србије и боља усклађеност валутне структуре прихода и расхода небанкарског сектора побољшале би степен финансијске стабилности земље, умањиле ризик од промене девизног курса у најрањивијим секторима привреде и повећале ефикасност монетарне политике. Да би се процес динаризације подржао, Народна банка Србије и Влада Републике Србије потписале су априла 2012. *Меморандум о стратегији динаризације финансијског система Србије*. Имајући у виду да је у периоду од закључења Меморандума из 2012. године обезбеђена макроекономска стабилност и да је ојачана финансијска стабилност, Народна банка Србије и Влада Републике Србије у децембру 2018. потписале су нови *Меморандум о стратегији динаризације*, што потврђује њихову решеност да својим мерама додатно подрже процес динаризације и допринесу стабилности финансијског система. У новом *Меморандуму о стратегији динаризације* ове институције су сагледале резултате до сада предузетих мера и активности и, полазећи од њих, сагласно дефинисале додатне мере и активности које ће обезбедити даљи раст степена динаризације и смањење девизног ризика у систему.

У складу с тим документом, Народна банка Србије и Влада Републике Србије обавезале су се да прате и анализирају кретање степена динаризације, као и да редовно обавештавају јавност о мерама и активностима које се предузимају, као и о оствареном напретку у процесу динаризације. С тим циљем, Народна банка Србије тромесечно припрема и објављује *Извештај о динаризацији финансијског система Србије*, као једно од помоћних средстава комуникације с јавношћу. Тим извештајем, јавност се упознаје с дешавањима у сегменту динарског тржишта и указује се на мере и активности које су тржишни учесници и регулаторни органи предузели, или ће предузети, ради подршке процесу динаризације. Омогућавањем да наведене информације буду доступне јавности, боље се разуме зашто је неопходно да се заштитимо од ризика промене девизног курса, као и зашто су неопходне мере и активности које ће Народна банка Србије и Влада Републике Србије предузимати како би се процес динаризације финансијског система Србије подстакао.

Извештаји о динаризацији финансијског система Србије доступни су јавности на интернет презентацији Народне банке Србије (www.nbs.rs).

Стратегија динаризации

Стратегија динаризации у Републици Србији заснива се на активностима које се могу објединити у три међусобно повезана стуба.

Први стуб стратегије динаризации најопштијег је карактера, али је уједно и најважнији. Мере у оквиру овог стуба чине мере монетарне и фискалне политике усмерене на очување макроекономске стабилности и обезбеђење услова за одржив привредни раст.

Други стуб стратегије обухвата мере усмерене на даљи развој тржишта динарских хартија од вредности и увођење нових динарских производа на домаћем финансијском тржишту.

Трећи стуб има за циљ унапређење заштите од постојећих девизних ризика у небанкарском сектору и дестимулисање даљег јачања тих ризика. Народна банка Србије ће предводити напоре у овој области, сарађујући с банкарским сектором у увођењу и развоју инструмената заштите од девизног ризика.

СКРАЋЕНИЦЕ КОРИШЋЕНЕ У ОВОМ ИЗВЕШТАЈУ

д.с. – десна скала

к.п. – крајем периода

л.с. – лева скала

млн – милион

млрд – милијарда

NPL – проблематични кредити

п.п. – процентни поен

пр.п. – претходни период

Т – тромесечје

ХоВ – хартије од вредности

Не наводе се друге општепознате скраћенице.

Садржај

I. Динаризација финансијског система Србије	1
1. Динаризација пласмана	1
Пласмани привреди и становништву	1
Новоодобрени кредити привреди и становништву	3
2. Динаризација депозита	4
Депозити привреде и становништва	5
Новоположени депозити привреде и становништва	5
Динарска и девизна штедња	7
Да ли је исплативије штедети у динарима или у девизама	8
3. Динаризација јавног дуга	9
Валутна структура јавног дуга	9
Примарно тржиште државних ХоВ	9
Секундарно тржиште државних динарских ХоВ	10
II. Инструменти заштите од девизног ризика	11
1. Свop аукције девиза Народне банке Србије	11
2. Коришћење инструмената заштите од девизног ризика	12
Табела А. Показатељи динаризације пласмана, кредита и депозита	13
Табела Б. Валутна структура штедње становништва и јавног дуга	13
Табела В. Преглед мера и активности које иду у прилог повећању динаризације	15
Списак графикана и табела	17

I. Динаризација финансијског система Србије

У трећем тромесечју 2019. повећан је степен динаризације финансијског система Србије - посматрано по кретању свих разматраних показатеља.

Пораст динаризације укупних пласмана привреди и становништву забележен је и по постојећим и по новим пословима.

Повећано је и учешће динарских депозита у укупним депозитима привреде и становништва (и по постојећим и по новим пословима). Томе и даље доприноси динамичан раст динарске штедње.

Наставља да расте и динаризација јавног дуга Републике Србије, што повећава отпорност (смањује изложеност) на девизни ризик.

1. Динаризација пласмана

Степен динаризације пласмана привреди и становништву у ТЗ 2019. повећан је, посматрано по постојећим и по новим пословима.

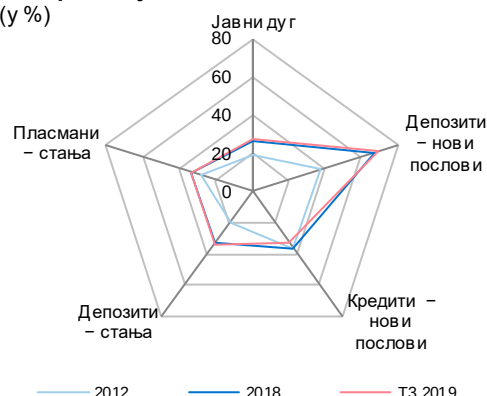
Пласмани привреди и становништву

Под утицајем веће тражње за кредитима у условима растуће економске активности, веће конкуренције банака и ниских трошкова задуживања банака на домаћем и међународном финансијском тржишту, пласмани привреди и становништву наставили су да се повећавају. Крајем ТЗ њихов износ достигао је 2.329,5 млрд динара, што је за 67,9 млрд динара више него крајем претходног тромесечја.¹ Раст је био нешто интензивнији код динарских него код валутно индексираних и девизних пласмана (3,1% наспрам 3,0%), што се одразило на благи пораст динаризације пласмана привреди и становништву (за 0,1 п.п., на 33,3%). Овај показатељ бележи већи раст ако се посматра у односу на крај прошле године (за 0,3 п.п.), као и у протеклих годину дана (за 0,5 п.п.).

По искључењу ефекта промене девизног курса, овај показатељ је крајем ТЗ износио 33,0%, што је за 0,1 п.п. мање него крајем претходног тромесечја, а исти ниво као на крају прошле године.²

Посматрано по секторској структури, у поређењу са Т2 више су повећани пласмани привреди (за

Графикон I.1. Показатељи динаризације* (у %)

*Све категорије изузев јавног дуга односе се на привреду и становништво. У оквиру сваке категорије - учешће динарске компоненте у износу укупне категорије.

Извор: НБС, Министарство финансија.

¹ Овај раст је још већи ако се искључи ефекат активности које су банке наставиле да спроводе ради смањења *NPL* – отпис пласмана (у износу од 5,0 млрд динара) и продаја проблематичних пласмана лицима ван банкарског сектора директно из биланса (у износу од 2,6 млрд динара).

² Обрачунато по курсу динара према евр, америчком долару, швајцарском франку, британској фунти и јапанском јену на дан 30. септембра 2014, ако се узме у обзир валутна структура потраживања по основу кредита.

38,1 млрд динара), при чему се добар део тог раста односио на валутно индексиране кредите (за 35,6 млрд динара) које су банке претежно одобравале привредним друштвима у области трговине, саобраћаја и грађевинарства. При томе, пораст валутно индексираних кредита био је карактеристичан за кредите свих намена. Динарски кредити привреди забележили су скромнији раст од валутно индексираних и девизних кредита (за 2,6 млрд динара), тако да је њихово учешће у укупним пласманима привреди наставило да се смањује (за 0,2 п.п.), и крајем Т3 је износило 14,1%.

У наменској структури кредита привреди, и даље се издвајају инвестициони кредити, чији је раст потпомогнут већом тражњом за њима у јеку текућег инвестиционог циклуса. Учешће кредита за ову намену током Т3 додатно је повећано, тако да ови кредити чине највећи део кредитног портфела банака (43,6%). Ови кредити и даље се претежно одобравају уз уговарање валутне клаузуле. Међутим, охрабрује и изузетно динамичан раст инвестиционих кредита у динарима у Т3 (за готово три четвртине).

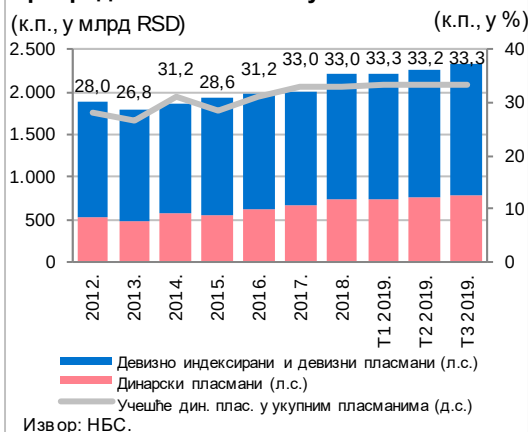
Поред кредита за инвестиције, знатан део кредитног портфела и даље чине кредити за ликвидност и обртна средства (39,8%). Стање ових кредита смањено је у Т3, што је праћено даљим погоршањем њихове валутне структуре – смањено је стање динарских, а повећано стање валутно индексираних кредита за ову намену.

Пласмани становништву у Т3 остварили су готово двоструко већи раст него у Т2 (за 29,8 млрд динара). Томе и даље претежно доприноси раст динарских кредита (за 20,5 млрд динара), од којих већи део и даље чине готовински кредити. При томе, постепено се смањује учешће кредита рочности дужих од осам година, што сведочи о ефикасности мера које је Народна банка Србије донела крајем прошле године, ради дестимулисања ненаменског кредитирања становништва по неоправдано дугим роковима.

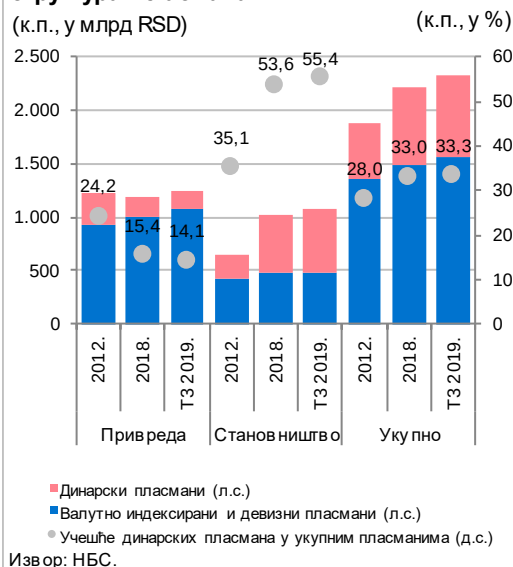
Валутно индексирани пласмани становништву такође су повећани (за 9,3 млрд динара) захваљујући расту стамбених кредита, али је њихов раст био умеренији од раста динарских пласмана.

Наведена кретања условила су наставак раста динаризаације пласмана становништву. Крајем Т3 тај показатељ достигао је 55,4%, што је за 0,4 п.п. више него на крају претходног тромесечја. Повећање тог показатеља још је израженије ако се посматра од почетка године (за 1,8 п.п.), односно у протеклој години дана (за 2,2 п.п.).

Графикон I.1.1. Учешће динарских пласмана у укупним пласманима привреди и становништву

Графикон I.1.2. Секторска структура пласмана

Новоодобрени кредити привреди и становништву

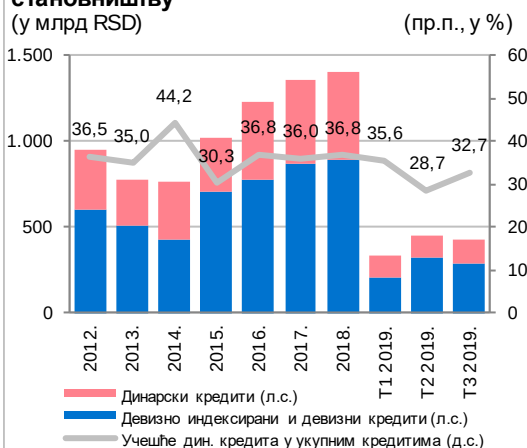
Након рекордно високог износа новоодобрених кредита привреди и становништву у Т2, банке су у Т3 одобриле нешто нижи износ тих кредита (за 24,1 млрд динара), али је њихов износ и даље релативно висок (422,1 млрд динара). Од укупног износа ових кредита, око две трећине (67,3%) односило се на валутно индексиране и девизне кредите (284,1 млрд динара). Преостала трећина новоодобрених кредита (32,7%) одобрена је у динарима, што је значајно више (за 4,0 п.п.) у поређењу са Т2.

Када је реч о новоодобреним валутно индексираним и девизним кредитима привреди и становништву, њихов обим био је нижи него у претходном тромесечју (за 34,2 млрд динара), што се добрим делом дугује мањем износу кредита становништву у Т3 (за 27,7 млрд динара), претежно стамбених. Подсећања ради, износ новоодобрених стамбених кредита је у Т2 повећан у већој мери услед конверзије кредита индексираних у швајцарским францима у кредите индексиране у еврима по основу примене Закона о конверзији стамбених кредита у швајцарским францима.

За разлику од валутно индексираних кредита, новоодобрени динарски кредити становништву у Т3 готово су непромењени (91,5 млрд динара), тако да је њихово учешће у укупним новоодобреним кредитима становништву повећано (за 12,3 п.п., на 70,0%). У структури динарских кредита становништву, преко четири петине износа односи се на готовинске кредите који се претежно одобравају на рокове доспећа дуже од пет година.

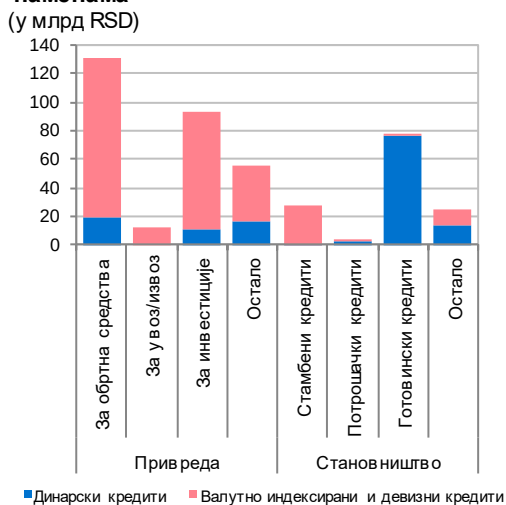
Када је у питању кредитирање привреде, банке су у Т3 одобриле незнатно виши износ нових кредита него у претходном тромесечју (291,3 млрд динара), што је праћено одређеним побољшањем валутне структуре одобрених кредита. Тако је обим динарских кредита привреди повећан за укупно 10,0 млрд динара, док је износ кредита с девизним предзнаком смањен за 6,6 млрд динара. Посматрано по наменској структури новоодобрених кредита привреди, највећи раст забележили су кредити за обртна средства, захваљујући већем кредитирању у динарима. Кредити за ову намену и даље су најзаступљенија категорија кредита (44,7%) и карактерише их релативно висок степен динаризације (14,7%) у односу на укупне кредите привреди, који је у Т3 и додатно повећан (за 3,0 п.п.).

Графикон I.1.3. Учешће динарских кредита у новоодобреним кредитима привреди и становништву (у млрд RSD)

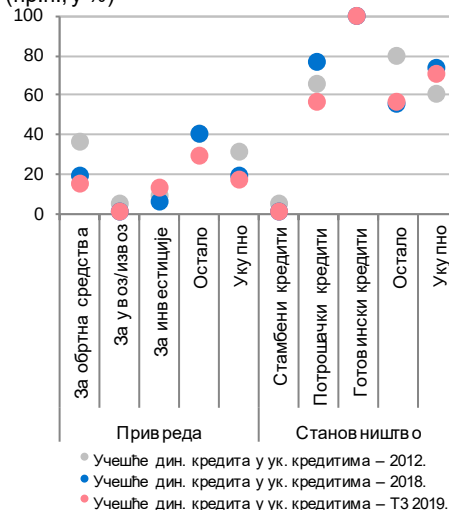
Извор: НБС.

Графикон I.1.4. Новоодобрени кредити привреди и становништву у Т3 2019, по наменама (у млрд RSD)

Извор: НБС.

Графикон I.1.5. Динаризација новоодобрених кредита привреди и становништву, по наменама (п.п., у %)

Извор: НБС.

Кредити за инвестиције у Т3 одобрени су у нешто мањем износу него у Т2 (за 10,8 млрд динара), када су забележили највиши ниво до сада.³ И поред тога, њихов обим и даље је релативно висок, тако да су они чинили 32,1% укупних новоодобрених кредита привреди. У структури новоодобрених инвестиционих кредита смањена је реализација валутно индексираних кредита (за 14,5 млрд динара), док је одобрен рекордно висок износ ових кредита у динарима, тако да је њихов степен динаризации повећан (за 4,7 п.п.) на 11,9%.

Каматне стопе на новоодobreне кредите привреди и становништву у Т3 у просеку су биле нешто ниже него у претходном тромесечју. При томе, под утицајем ублажавања монетарне политике Народне банке Србије, каматне стопе на динарске кредите становништву у Т3 у просеку су смањене (за 0,2 п.п.) на до сада најнижи ниво (9,7%). Смањење каматних стопа остварено је код кредита свих намена, изузев код динарских потрошачких кредита. За разлику од динарских кредита, каматне стопе на валутно индексирани и девизне кредите становништву повећане су (у просеку за 0,3 п.п., на 3,7%), под утицајем раста каматних стопа на валутно индексирани готовинске кредите (за 0,4 п.п., на 3,7%) и потрошачке кредите (за 0,2 п.п., на 4,8%). Каматне стопе на новоодobreне динарске готовинске кредите и валутно индексирани стамбене кредите, који су најзаступљенији у структури кредита становништву, смањене су (за 0,2 п.п., на 9,9%, односно за 0,1 п.п., на 2,8%, респективно).

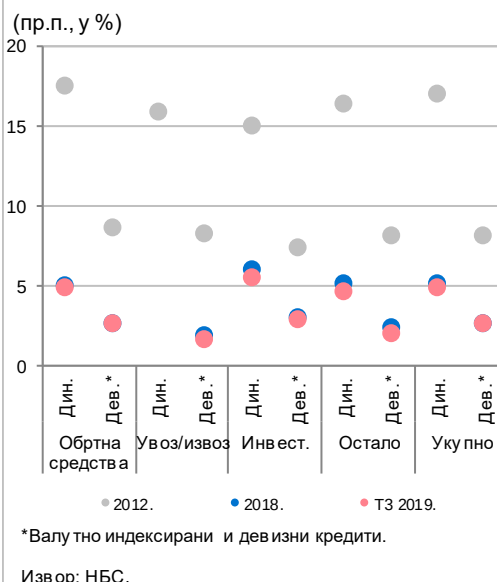
Каматне стопе на новоодobreне кредите привреди у просеку су смањене за динарске кредите (за 0,2 п.п., на 4,9%), као и за валутно индексирани и девизне кредите (за 0,2 п.п., на 2,6%). Пад каматних стопа забележен је код кредита свих намена, а посебно код динарских кредита за инвестиције (за 0,7 п.п., на 5,4%) и код кредита за увоз (за 0,6 п.п., на 1,6%), који се одобравају у девизама.

2. Динаризация депозита

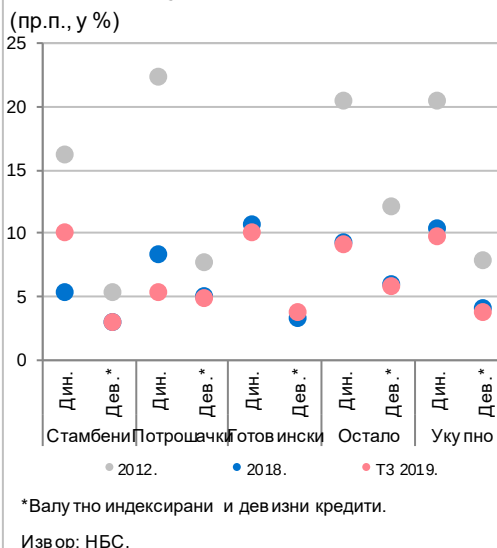
Степен динаризации депозита привреде и становништва у Т3 је повећан. Томе је у највећој мери допринео раст динарских депозита привреде, услед убрзања привредног раста, а пре свега активности у вези с реализацијом инвестиционих пројеката. На повећање динаризации депозита и даље повољно утиче наставак динамичног раста динарске штедње и осталих динарских депозита становништва.

³ Од Т4 2010, отада су расположиви подаци о новоодобреним кредитима.

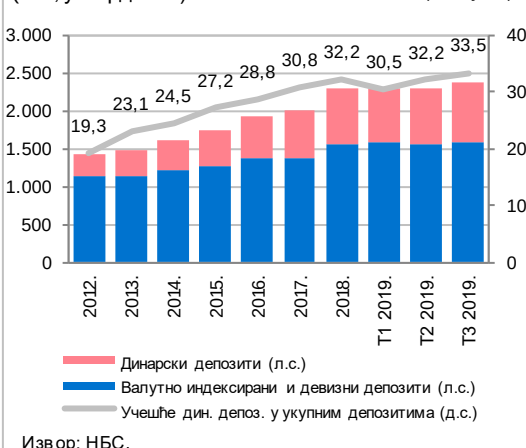
Графикон I.1.6. Каматне стопе на новоодobreне кредите привреди

Графикон I.1.7. Каматне стопе на новоодobreне кредите становништву

Графикон I.2.1. Учешће динарских депозита у укупним депозитима привреде и становништва

Депозити привреде и становништва

Депозити привреде и становништва у банкама крајем септембра износили су 2.375,5 млрд динара, од чега се трећина (33,5%) односила на динарске депозите. У поређењу с крајем Т2, стање укупних депозита повећано је за 85,8 млрд динара, уз знатно динамичнији раст динарских (за 58,6 млрд динара) од девизних депозита (за 27,2 млрд динара).

Повећање динарских депозита било је израженије код привреде (за 41,0 млрд динара), посебно на трансакционим рачунима привредних друштава која послују у области саобраћаја, трговине и грађевинарства. Овај раст делом се може довести у везу са убрзањем економске активности, а посебно с приливима девизних средстава из иностранства (нарочито у јулу) за финансирање инвестиционих пројекта, попут изградње магистралног гасовода у Србији. Ради реализације пројекта, ова средства су након конверзије у динаре преношена на трансакционе рачуне предузећа. Стога се поменути прилив средстава првенствено одразио на раст динарских депозита предузећа, док су девизни депозити повећани у знатно мањој мери (за 5,4 млрд динара).

Поменута кретања допринела су повећању степена динаризації депозита привреде на до сада највиши ниво. Крајем Т3, овај показатељ износио је 56,9%, што је за 1,9 п.п. више него на крају претходног тромесечја.

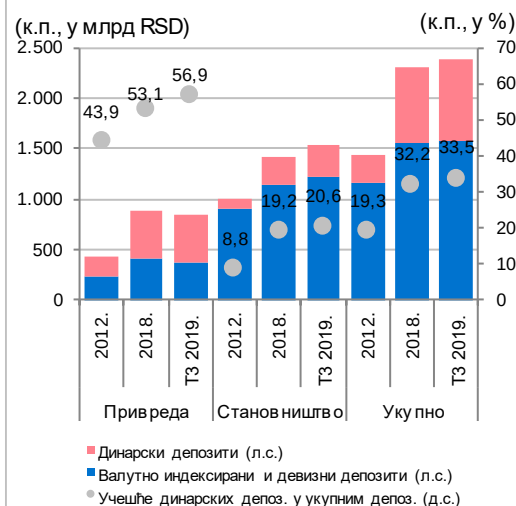
Настављен је раст динарских, као и девизних депозита становништва, чему доприносе позитивни трендови на тржишту рада. Раст депозита становништва праћен је повећањем степена њихове динаризації, због релативно бржег раста динарских од раста девизних депозита (5,9% наспрам 1,8%). Томе доприноси раст средстава на динарским трансакционим рачунима, као и наставак изузетно динамичног раста динарске штедње.

Новоположени депозити привреде и становништва

Током Т3 привреда и становништво положили су код банака 318,2 млрд динара нових депозита, од чега је 69,8% положено у динарима.

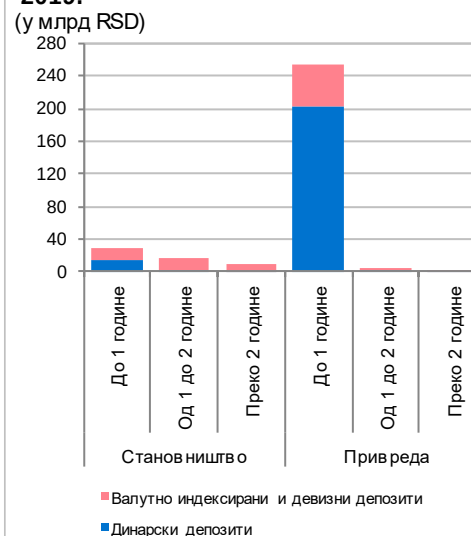
У поређењу с Т2, износ новоположених депозита повећан је за 20,3 млрд динара, захваљујући већем износу динарских депозита (за 32,8 млрд динара). Највише је повећан износ динарских депозита привреде (за 31,7 млрд динара), што се може довести у везу са убрзањем економске односно инвестиционе активности. Готово целокупан раст динарских депозита привреде односи се на

Графикон I.2.2. Секторска структура депозита

Извор: НБС.

Графикон I.2.3. Рочна структура новоположених депозита привреде и становништва у Т3 2019.

Извор: НБС.

депозите рочности до годину дана, који су иначе доминантни (преко 99%) у поређењу с депозитима дужих рочности.

Истовремено, положено је мање валутно индексираних и девизних депозита, тако да је степен динаризації укупних депозита привреде и становништва у ТЗ знатније повећан (за 6,3 п.п.). За разлику од динарских депозита, износ новоположених девизних депозита привреде у ТЗ смањен је (за 8,5 млрд динара), као последица мањег депоновања на рок до годину дана. Степен динаризації ових депозита због тога је повећан у поређењу с Т2 (за 5,7 п.п.) и износио је 78,5%.

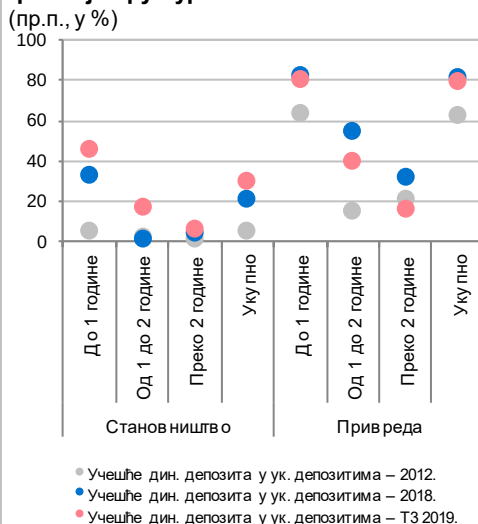
Износ новоположених депозита становништва у ТЗ је смањен (за 2,9 млрд динара). То је последица мањег орочавања валутно индексираних и девизних депозита (за 4,0 млрд динара), које је било изражено код депозита свих рочности, а највише за рочност до годину дана. И поред тога, ови депозити су и даље најзаступљенији у структури валутно индексираних и девизних депозита становништва (41%), мада је то учешће у последње време знатно смањено у корист депозита дужих рокова доспећа.

Каматне стопе на орочене девизне депозите становништва у ТЗ у просеку су биле незнатно ниже него у претходном тромесечју и износиле су 0,9%, при чему је смањење било карактеристично за све рокове доспећа. Притом, банке у просеку и даље нуде највише каматне стопе на депозите орочене на рокове дуже од две године (1,2%), а ниже каматне стопе на депозите рочности од једне до две године (0,9%) и депозите краћих рокова доспећа (0,6%).

За разлику од валутно индексираних депозита, износ новоположених динарских депозита становништва у ТЗ наставио је да се повећава (за 1,0 млрд динара). Готово целокупан раст новоположених динарских депозита становништва резултат је већег депоновања на рокове краће од годину дана, које је и доминантно (80,5%).

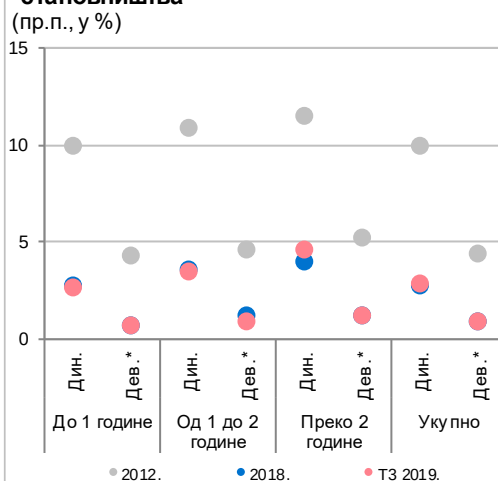
Каматне стопе на динарске депозите становништва у ТЗ биле су у просеку ниже него у претходном тромесечју (за 0,2 п.п.) и износиле су 2,8%. При томе, каматне стопе су смањене на депозите рочности до годину дана (за 0,2 п.п., на 2,8%), док су повећане на депозите рочности преко две године (за 0,2 п.п., на 4,5%). Иако су ове каматне стопе знатно више од каматних стопа на девизне депозите, становништво и даље претежно орочава средства у девизама. У динарима је депонован мањи износ новоположених депозита становништва (29,8%), али охрабрује тренд раста

Графикон I.2.4. Динаризация новоположених депозита привреде и становништва, према рочној структури

Извор: НБС.

Графикон I.2.5. Каматне стопе на новоположене орочене депозите становништва

*Валутно индексиран и девизни депозити.

Извор: НБС.

тог учешћа – оно је за 3,2 п.п. више него у Т2, а за 12,5 п.п. више него у Т3 2018. године.

Динарска и девизна штедња

Штедња становништва (резидената и нерезидената) положена код банака у Републици Србији у Т3 наставила је да се повећава, подстакнута наставком монетарне и финансијске стабилности и повољним трендовима на тржишту рада (повећање запослености, смањење стопе незапослености и повећање плата и пензија).

Динарска штедња наставила је да бележи изузетно динамичан раст и рекордно високе нивое. Крајем септембра она је достигла 74,1 млрд динара, што је за 4,8 млрд динара (7,0%) више него крајем Т2. У поређењу с крајем 2018. године, раст динарске штедње (тј. у првих девет месеци 2019. године) износи 13,0 млрд динара (21,3%), што је више од читавог прошлогодишњег раста (10,9 млрд динара).

Раст динарске штедње у Т3 у највећој мери је резултат већег износа штедње орочене на рокове дуже од годину дана (за 3,1 млрд динара), која чини више од петине укупне штедње (21,7%). На ову штедњу, банке у просеку зарачунавају и више каматне стопе (у просеку 3,6%) у поређењу са штедњом краћих рочности (у просеку 2,6%).

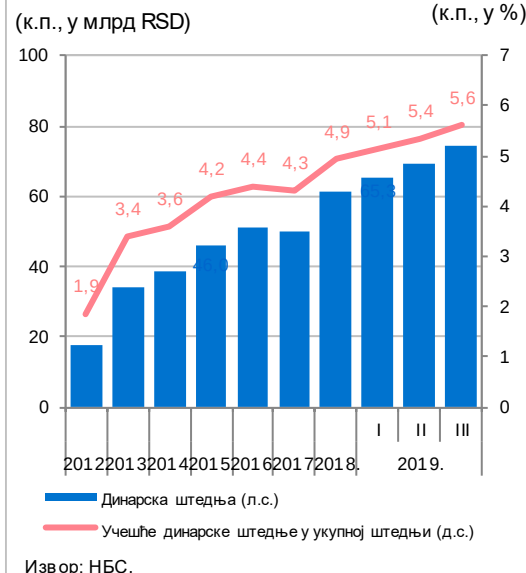
У оквиру штедње рочности до годину дана, повећан је износ динарске штедње по виђењу (за 1,0 млрд динара), која чини 26,0% укупне штедње, али и износ штедње положене на дуже рокове (за 0,7 млрд динара). У структури динарске штедње и даље је најзаступљенија штедња рочности од шест до 12 месеци (41% укупне штедње).

Девизна штедња је у Т3 расла умеренијим темпом од динарске штедње. Крајем септембра, девизна штедња је достигла износ од 10.611,5 млн евра, што је за 220,2 млн евра (2,1%) више него крајем јуна.

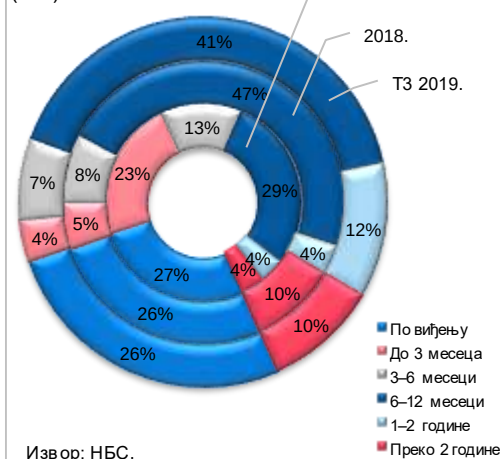
Повећање девизне штедње односи се пре свега на депозите рочности дужих од годину дана (за 154,3 млн евра), на које банке зарачунавају релативно повољније каматне стопе. И поред тога, становништво и даље претежно штеди на рокове краће од годину дана (81,1%), а готово две трећине девизне штедње односи се на штедњу по виђењу (66,2%).

Наставак динамичног раста динарске штедње у Т3 допринео је даљем побољшању валутне структуре штедње становништва – учешће динарске штедње у укупној штедњи крајем септембра износило је 5,6%, што је за 0,2 п.п. више него пре три месеца.

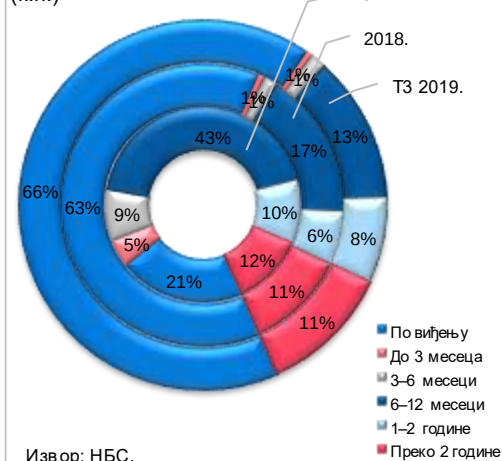
Графикон I.2.6. Динарска штедња

Графикон I.2.7. Рочна структура динарске штедње

Графикон I.2.8. Рочна структура девизне штедње

Да ли је исплативије штедети у динарима или у девизама

У условима постигнуте и очуване ценовне и финансијске стабилности, динарска и девизна штедња грађана у протеклих седам година стално расте. У поређењу са септембром 2012, динарска штедња је повећана преко четири пута и крајем септембра 2019. износила је 74,1 млрд динара. Само прошле године њено повећање је износило 10,9 млрд динара (22%), а у првих девет месеци ове године додатних 13,0 млрд динара (21%), уз забележену позитивну промену у рочној структури (преко 60% раста односи се на дугорочно орочене депозите). Истовремено, девизна штедња је повећана са 7,9 млрд евра, колико је износила на почетку посматраног периода, на 10,6 млрд евра. Бржи раст динарске у односу на девизну штедњу резултирао је повећањем њеног удела у укупној штедњи (са 1,9% у септембру 2012. на 5,6% у септембру 2019), што говори о поверењу у домаћу валуту.

Народна банка Србије наставља да промовише штедњу у динарима, указујући на њену већу исплативост и у дугом и у кратком року, а која је резултат:

- кретања инфлације на ниском и стабилном нивоу у дужем временском периоду и релативне стабилности девизног курса,
- неопорезивања камате на динарску штедњу (камата на девизну штедњу се опорезује по стопи од 15%), и
- релативно виших каматних стопа на штедњу у динарима него на штедњу у еврима.

Да је исплативије штедети у динарима, показују и резултати најновије анализе. Тако би орочавањем 100.000 динара у септембру прошле године по тада важећим каматним стопама, штедиша у септембру ове године добио око 2.700 динара (или 23 евра) више од штедише који би у истом периоду орочио у еврима противвредност истог износа уз каматну стопу коју су банке тада нудиле на штедњу у еврима (Табела I.2.1).

Табела I.2.1. Исплативост штедње орочене на годину дана

Врста штедње	Орочавање	Почетни улог	Курс динара*	Каматна стопа (у %, р.а.)**	Доспеће	Курс динара*	Улог на крају периода орочења***	Износ улога на крају периода орочења	
								у RSD	у EUR***
Штедња у RSD	Септ 2018.	100.000	118,2786	2,57	Септ 2019.	117,5958	102.570	102.570	872
Штедња у EUR	Септ 2018.	845	118,2786	0,54	Септ 2019.	117,5958	849	99.879	849
Разлика у корист динарске штедње – орочење на годину дана								2.691	23
Разлика у корист динарске штедње – орочење на три месеца								1.030	9
Разлика у корист динарске штедње – орочење на две године								7.049	60
Разлика у корист динарске штедње – годишње реорочавање у периоду од седам година								34.406	293

* Просечни месечни средњи курс динара према евр.

** Просечна пондерисана каматна стопа на динарске депозите и депозите у еврима орочене до једне године – нови послови.

***За штедњу у еврима, износ након у мањена за порез по основу прихода од камате.

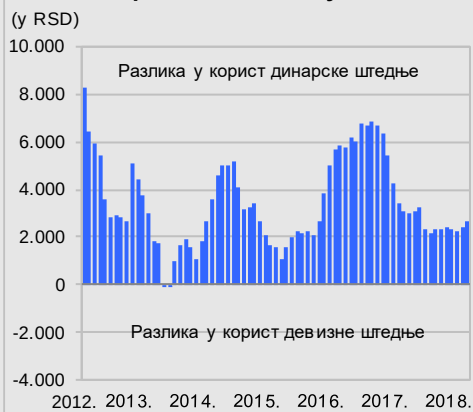
Већа исплативост динарске штедње важи и за годишња орочавања у било ком месецу током последњих седам година, изузев у децембру 2013. и јануару 2014. (Графикон I.2.9).

Динарска штедња орочена на краће рокове (три месеца) такође је била исплативија од штедње у еврима, и то у готово 85% посматраних тромесечних потпериода. Исто важи и за динарску штедњу орочену на дуже рокове (две године), која се у свим посматраним двогодишњим потпериодима орочења показала исплативијом од девизне штедње.

Код занављања штедње орочене на годину дана, анализа је потврдила да је у протеклих седам година било исплативије штедети у динарима него у еврима. Наиме, штедиша који је штедео у динарима добио би готово 35.000 динара (око 300 евра) више од штедише који је штедео у еврима.

У складу са стратегијом о динаризацији финансијског система Србије, Народна банка Србије ће, у сарадњи с Владом Републике Србије, наставити да својим мерама, активностима и комуникацијом с јавношћу доприноси процесу динаризације, између осталог и редовним промовисањем штедње у домаћој валути указујући на њену већу исплативост у односу на штедњу у девизама.

Графикон I.2.9. Исплативост штедње орочене на годину дана

3. Динаризација јавног дуга

У ТЗ држава је наставила да се финансира на динарском сегменту домаћег тржишта капитала. Иако је отплатила део девизног дуга, његов износ је, исказано у динарима, повећан услед међувалутних промена. Степен динаризације јавног дуга наставио је да се повећава.

Валутна структура јавног дуга

Крајем ТЗ јавни дуг је износио 2.814,5 млрд динара. Од тог износа, 27,6% односило се на његову динарску компоненту, што је више (за 0,6 п.п.) него крајем Т2.

Повећање динаризације јавног дуга резултат је већег ослањања државе на финансирање на домаћем тржишту капитала, емитовањем динарских ХоВ уз враћање девизних обавеза из динарских средстава.

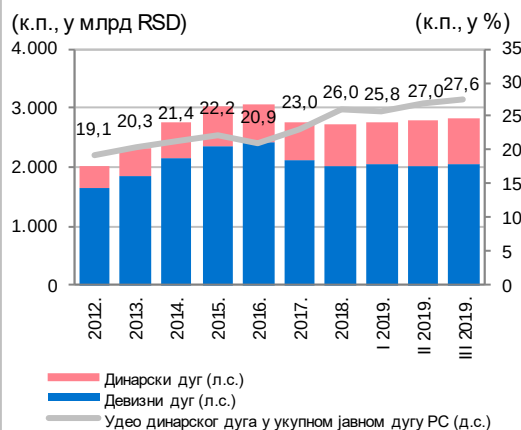
Посматрано по појединачним валутама задужења, јавни дуг у доларима смањен је за 64,0 млн долара, у еврима за 48,5 млн евра, специјалним правима вучења за 15,8 млн SDR и швајцарским францима за 5,3 млн швајцарских франака. Ипак, међувалутна кретања (јачање долара према динару) утицала су на повећање девизног дуга израженог у динарима. Учешће доларског у укупном јавном дугу је благо повећано (за 0,2 п.п., на 22,3%), за разлику дуга у еврима чије је учешће смањено (за 0,9 п.п., на 42,0%).

Примарно тржиште државних ХоВ

По основу ХоВ емитованих на домаћем финансијском тржишту, јавни дуг је повећан за 13,0 млрд динара, и крајем ТЗ износио је 1.088,0 млрд динара. Држава је повећала дуг по основу ХоВ у динарима, а смањила износ јавног дуга у девизама, што је повољно утицало на валутну структуру портфела државних ХоВ – 70,9% вредности државних ХоВ продатих на домаћем тржишту изражено је у динарима.

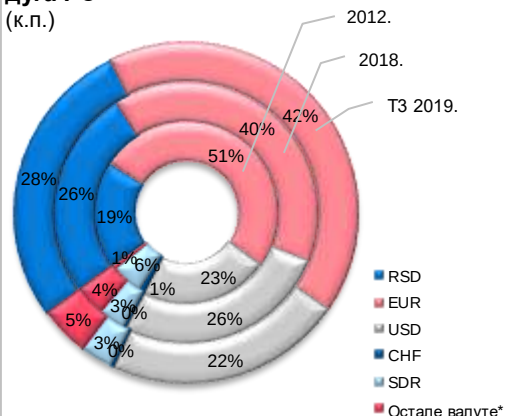
Услед постигнутих бољих фискалних резултата од планираних током 2019. године, смањена је потреба да се држава задужује на домаћем тржишту капитала. У условима високе тражње за државним ХоВ и опадајућих каматних стопа, у ТЗ је сваког месеца организована по једна аукција бенчмарк обвезница рочности седам година, на којима су продате ХоВ у укупном номиналном износу од 38,0 млрд динара. У истом периоду, доспеле су ХоВ рочности пет година у износу од 9,1 млрд динара, тако да је јавни дуг у ТЗ повећан

Графикон I.3.1. Учешће динарског дуга у укупном јавном дугу

Извор: Министарство финансија.

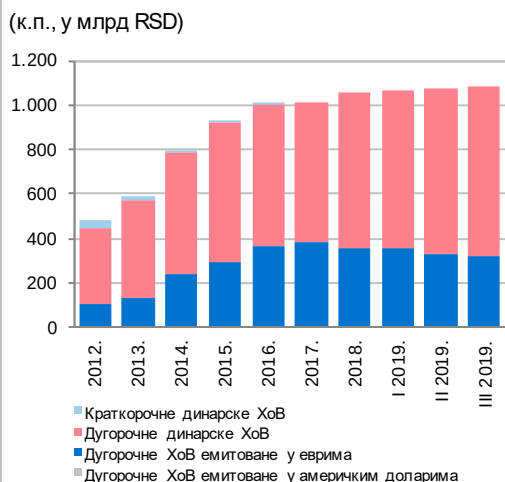
Графикон I.3.2. Валутна структура јавног дуга РС (к.п.)

* GBP, JPY, DKK, SEK, NOK, CNY, KWD.

Извор: Министарство финансија.

Графикон I.3.3. Рочна и валутна структура државних ХоВ емитованих на домаћем финансијском тржишту

Извор: Министарство финансија.

за 28,9 млрд динара, и крајем септембра износио је 770,9 млрд динара.⁴

По основу ХоВ емитованих на домаћем тржишту капитала у инострану валути,⁵ стање јавног дуга смањено је за 125,5 млн евра (по основу доспећа ХоВ, док аукција није било), и крајем септембра износило је 2.698,2 млн евра. Посматрано по иницијалним рочностима, смањено је стање ХоВ рочности пет година (за 51,3 млн евра) и две године (за 35,2 млн евра), а у незнатној мери и ХоВ рочности три године (за 0,1 млн евра). Такође, у целости је измирен део јавног дуга по основу ХоВ емитованих у доларима с роком доспећа две године (за 44,2 млн долара).

Секундарно тржиште државних динарских ХоВ

На секундарном финансијском тржишту, у ТЗ је за готово трећину повећан промет државним динарским ХоВ (за 29,8 млрд динара) у поређењу с претходним тромесечјем, и износио је 124,8 млрд динара.

Пораст секундарног трговања динарским ХоВ у највећој мери резултат је већег промета ХоВ иницијалне рочности седам година (за 23,5 млрд динара), које су биле предмет примарне продаје у ТЗ. На ХоВ ових рочности у ТЗ односио се већи део (62,1%) укупног секундарног трговања динарским ХоВ. У мањој мери повећан је и секундарни промет ХоВ иницијалне рочности десет и пет година (за 4,7 млрд динара и 4,3 млрд динара, респективно), као и ХоВ рочности две године (за 0,7 млрд динара). Једино је смањено трговање ХоВ иницијалне рочности три године (за 3,5 млрд динара).

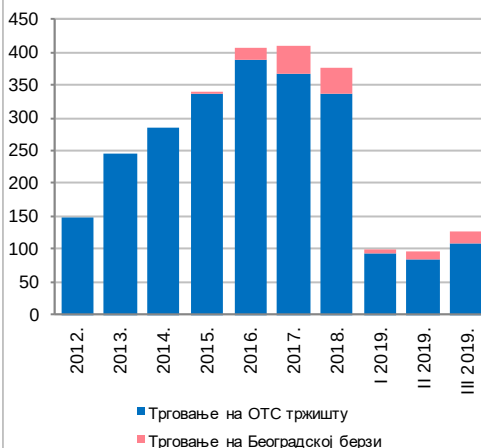
Секундарни промет динарских државних ХоВ на Београдској берзи у ТЗ повећан је за 53,9% у поређењу с претходним тромесечјем, и износио је 16,8 млрд динара. Сходно томе, повећано је и учешће трговања на том тржишту у укупном обиму секундарног промета овим ХоВ (износило је 13,5%).

⁴ Укључујући и штедне обвезнице.

⁵ Укључујући и штедне обвезнице.

Графикон I.3.4. Секундарни промет динарских државних ХоВ

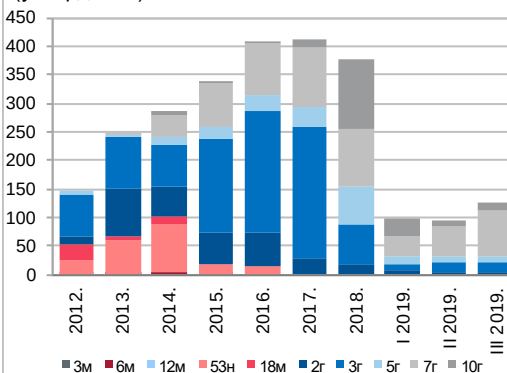
(у млрд RSD)

Извор: Министарство финансија, ЦРХоВ и Београдска берза.

Графикон I.3.5. Секундарни промет динарских државних ХоВ, према рочној структури ХоВ

(у млрд RSD)

Извор: Министарство финансија и ЦРХоВ.

II. Инструменти заштите од девизног ризика

Народна банка Србије је током ТЗ наставила да организује редовне тромесечне и двонедељне своп аукције девиза ради подстицања развоја међубанкарског своп тржишта. У истом периоду, резиденти су с банкама закључили трансакције терминске куповине девиза у износу од 24,5 млн евра, што је за 6,6 млн евра мање него у претходном тромесечју, и трансакције терминске продаје девиза у износу од 24,9 млн евра, што је за 6 млн евра више него у претходном тромесечју.

1. Своп аукције девиза Народне банке Србије

У току ТЗ, организовано је 26 редовних тромесечних своп аукција девиза, на којима је Народна банка Србије своп продала и своп купила по 15,0 млн евра. Укупна тражња банака на тромесечним аукцијама своп продаје девиза износила је 427,0 млн евра, док је укупна тражња на тромесечним аукцијама своп куповине девиза износила 64,0 млн евра. Највећи обим реализације у ТЗ забележен је у септембру, када је Народна банка Србије своп продала и своп купила по 10,0 млн евра. Просечни пондерисани прихваћени своп поени на тромесечним аукцијама своп продаје девиза у ТЗ 2019. износили су 4.871, односно кретали су се у распону од 4.608 до 5.348, док су просечни пондерисани прихваћени своп поени на аукцијама своп куповине девиза износили 5.046, односно кретали су се у распону од 4.770 до 5.358.

Народна банка Србије је организовала и 26 редовних двонедељних своп аукција девиза. Укупна тражња банака на двонедељним аукцијама своп продаје девиза износила је 428,0 млн евра, док је укупна тражња на двонедељним аукцијама своп куповине девиза износила 103,0 млн евра. У току ТЗ, Народна банка Србије је на двонедељним своп аукцијама своп продала и своп купила по 62,0 млн евра. Просечни прихваћени своп поени на овим аукцијама на којима је Народна банка Србије своп продавала и своп куповала девизе износили су 775 и 825, респективно. На свим редовним аукцијама које је организовала, Народна банка Србије је, као и до сада, своп продавала и своп куповала исти износ девиза, како не би утицала на динарску и девизну ликвидност банкарског сектора.

Табела II.1.1. Своп трансакције Народне банке Србије, тромесечни подаци
(у млн EUR)

Период	Своп продаја девиза	Тражња банака на аукцијама своп продаје девиза	Своп куповина девиза	Тражња банака на аукцијама своп куповине девиза
2012.	171,0	497,0	188,0	903,1
2013.	124,0	1.214,0	124,0	189,0
2014.	180,0	649,5	180,0	689,5
2015.	550,5	1.519,5	550,5	905,0
2016.	440,0	1.293,9	440,0	805,0
2017.	546,5	1.145,2	546,5	1.020,0
2018.	324,0	1.286,0	324,0	1.342,0
2019.	344,5	977,5	344,5	895,0
T1	232,5	499,5	232,5	578,0
T2	112,0	478,0	112,0	317,0
T3	77,0	855,0	77,0	167,0

Извор: НБС.

Табела II.1.2. Своп трансакције Народне банке Србије у 2019. години, месечни подаци
(у млн EUR)

Месец	Своп продаја девиза у првом краку				Своп куповина девиза у првом краку			
	3М		2Н		3М		2Н	
	Реализација	Тражња банака	Реализација	Тражња банака	Реализација	Тражња банака	Реализација	Тражња банака
Јануар	12,0	29,0	70,0	101,0	12,0	45,0	70,0	129,0
Фебруар	0,0	38,0	72,0	151,0	0,0	78,0	72,0	106,0
Март	2,0	11,0	76,5	169,5	2,0	62,0	76,5	158,0
Укупно Т1	14,0	78,0	218,5	421,5	14,0	185,0	218,5	393,0
Април	10,0	114,0	54,0	132,0	10,0	62,0	54,0	98,0
Мај	0,0	44,0	15,0	33,0	0,0	15,0	15,0	99,0
Јун	8,0	66,0	25,0	89,0	8,0	13,0	25,0	30,0
Укупно Т2	18,0	224,0	94,0	254,0	18,0	90,0	94,0	227,0
Јул	5,0	222,0	20,0	201,0	5,0	7,0	20,0	33,0
Август	0,0	147,0	35,0	198,0	0,0	35,0	35,0	35,0
Септембар	10,0	58,0	7,0	29,0	10,0	22,0	7,0	35,0
Укупно Т3	15,0	427,0	62,0	428,0	15,0	64,0	62,0	103,0
Укупно 2019.	47,0	729,0	374,5	1.103,5	47,0	339,0	374,5	723,0

Извор: НБС.

2. Коришћење инструмената заштите од девизног ризика

Учешће терминске куповине у укупној куповини девиза резидената од банака у Т3 износило је 0,6% (0,8% у претходном тромесечју) и било је највише у јулу – 0,7%. У Т3, укупно девет домаћих предузећа користило је могућност заштите од девизног ризика закључивањем ове врсте трансакција с банкама. Просечна пондерисана рочност терминске куповине девиза износила је 102 дана, при чему је најдужа рочност терминске трансакције забележена у августу – 292 дана. Просечна вредност уговора о терминској куповини девиза резидената износила је 0,3 млн евра.

У погледу валутне структуре терминске куповине девиза, учешће евра износило је 96,6%, учешће америчког долара 2,3% и учешће британске фунте 1,1%.

У Т3, пет резидената је термински продало девизе за динаре у укупном износу од 24,9 млн евра (18,9 млн евра у претходном тромесечју), с просечном пондерисаном рочношћу трансакције од 317 дана.

Табела II.2.1. Девизне терминске трансакције резидената с банкама, тромесечни подаци

Период	Терминска куповина резидената			Терминска продаја резидената		
	Износ у млн EUR	Просечна пондерисана рочност у данима	Учешће у укупној куповини у %	Износ у млн EUR	Просечна пондерисана рочност у данима	Учешће у укупној продаји у %
2012.	754,7	38	6,7	1,3	18	0,0
2013.	533,8	24	5,0	1,4	39	0,0
2014.	430,0	24	5,0	0,8	49	0,0
2015.	531,0	16	4,8	1,5	77	0,0
2016.	450,5	22	3,9	12,9	263	0,1
2017.	388,8	37	3,0	17,1	349	0,2
2018.	212,7	55	1,5	49,9	450	0,4
2019.	95,6	73	0,9	48,8	328	0,4
T1	40,0	64	1,2	5,0	510	0,2
T2	31,1	61	0,8	18,9	299	0,5
T3	24,5	102	0,6	24,9	317	0,6

Извор: НБС.

Табела II.2.2. Девизне терминске трансакције резидената с банкама у 2019. години, месечни подаци

Месец	Терминска куповина резидената			Терминска продаја резидената		
	Износ у млн EUR	Просечна пондерисана рочност у данима	Учешће у укупној куповини у %	Износ у млн EUR	Просечна пондерисана рочност у данима	Учешће у укупној продаји у %
Јануар	9,5	52	0,8	1,2	594	0,1
Фебруар	13,6	60	1,3	1,9	444	0,2
Март	16,8	74	1,4	1,9	522	0,2
Укупно T1	40,0	64	1,2	5,0	510	0,2
Април	9,9	87	0,8	4,5	266	0,3
Мај	8,7	51	0,7	5,8	315	0,5
Јун	12,5	49	0,9	8,5	306	0,6
Укупно T2	31,1	61	0,8	18,9	299	0,5
Јул	9,3	98	0,7	8,2	135	0,7
Август	8,0	139	0,6	10,6	279	0,7
Септембар	7,2	67	0,6	6,1	629	0,5
Укупно T3	24,5	102	0,6	24,9	317	0,6
Укупно 2019.	95,6	73	0,9	48,8	328	0,4

Извор: НБС.

Графикон II.2.1. Валутна структура девизних форвард трансакција резидената с банкама у Т3 2019.

Извор: НБС.

Табела А. Показатељи динаризації пласмана, кредита и депозита
(у %)

Период*	Учешће динарских пласмана у укупним пласманима, постојећи послови			Учешће динарских кредита у укупним кредитима, нови послови**			Учешће динарских депозита у укупним депозитима, постојећи послови			Учешће динарских депозита у укупним депозитима, нови послови**		
	Привреда	Станов- ништво	Укупно	Привреда	Станов- ништво	Укупно	Привреда	Станов- ништво	Укупно	Привреда	Станов- ништво	Укупно
2008.	33,8	22,2	29,2				50,3	12,5	27,6			
2009.	26,2	22,1	24,7				52,5	10,9	25,6			
2010.	32,2	27,6	30,5	41,8	51,1	43,5	45,0	8,5	19,8	51,4	2,7	25,0
2011.	27,3	32,6	29,2	33,3	44,0	35,9	44,9	10,1	21,5	51,3	3,8	32,8
2012.	24,2	35,1	28,0	31,0	59,6	36,5	43,9	8,8	19,3	62,0	4,6	38,1
2013.	20,0	37,9	26,8	24,6	63,6	35,0	52,4	11,5	23,1	65,2	8,2	44,1
2014.	25,0	41,0	31,2	33,2	71,7	44,2	53,6	12,3	24,5	67,6	12,3	46,5
2015.	19,4	42,8	28,6	16,8	67,8	30,3	55,6	13,9	27,2	69,1	16,0	52,8
2016.	19,4	47,0	31,2	21,5	74,1	36,8	54,0	15,8	28,8	69,3	20,1	56,6
2017.	17,5	51,8	33,0	19,3	71,0	36,0	56,5	16,9	30,8	75,6	22,7	64,3
T1 2018.	16,2	51,9	32,5	17,3	71,4	37,7	56,0	16,5	29,9	81,1	19,7	67,5
T2 2018.	14,6	52,8	32,3	18,4	75,1	39,8	55,1	17,3	30,5	81,2	24,0	69,5
T3 2018.	14,6	53,2	32,8	17,3	74,0	36,6	55,6	18,1	31,0	86,1	22,4	72,9
T4 2018.	15,4	53,6	33,0	19,6	71,7	33,8	53,1	19,2	32,2	76,2	17,3	58,3
T1 2019.	15,3	53,7	33,3	19,3	69,9	35,6	50,3	19,2	30,5	76,5	22,0	65,0
T2 2019.	14,3	55,0	33,2	12,7	57,7	28,7	55,0	20,0	32,2	72,8	26,6	63,5
T3 2019.	14,1	55,4	33,3	16,0	70,0	32,7	56,9	20,6	33,5	78,5	29,8	69,8

* Показатељи се односе на крај периода, уколико није наведено другачије.

** Показатељи су добијени на основу података о износу новоодобрених кредита банака и новоположених депозита код банака у току периода. Показатељи за 2010. годину односе се на период септембар–децембар 2010.

Извор: НБС.

Табела Б. Валутна структура штедње становништва и јавног дуга

Период*	Штедња становништва				Јавни дуг Републике Србије (централни ниво власти)			
	Динарска штедња (у млн RSD)	Девизна штедња (у млн EUR)	Укупно штедња** (у млн RSD)	Учешће динарске штедње у укупној штедњи (у %)	Износ јавног дуга у динарима (у млрд RSD)	Износ јавног дуга у страној валути (у млрд RSD)	Укупно јавни дуг (у млрд RSD)	Учешће динарског дела јавног дуга у укупном јавном дугу (у %)
2008.	10.575,0	4.679,1	425.145,0	2,5	19,9	758,1	778,0	2,6
2009.	12.400,0	5.904,5	578.577,0	2,1	120,6	823,8	944,4	12,8
2010.	13.848,7	7.105,8	763.495,8	1,8	187,1	1.095,4	1.282,5	14,6
2011.	19.664,1	7.611,2	816.110,9	2,4	248,9	1.298,6	1.547,5	16,1
2012.	17.882,9	8.272,3	958.597,0	1,9	385,4	1.629,3	2.014,8	19,1
2013.	34.015,4	8.418,5	999.125,2	3,4	469,1	1.840,0	2.309,0	20,3
2014.	38.615,1	8.524,6	1.069.732,9	3,6	588,6	2.164,6	2.753,2	21,4
2015.	45.968,2	8.628,6	1.095.435,6	4,2	668,9	2.349,7	3.018,6	22,2
2016.	51.063,9	8.987,3	1.160.744,3	4,4	639,8	2.424,8	3.064,6	20,9
2017.	50.152,0	9.373,2	1.160.614,5	4,3	632,5	2.117,2	2.749,7	23,0
T1 2018.	51.495,8	9.566,1	1.183.980,5	4,3	702,0	2.106,2	2.808,2	25,0
T2 2018.	53.312,0	9.687,3	1.197.071,2	4,5	706,3	2.131,9	2.838,2	24,9
T3 2018.	56.526,0	9.782,5	1.214.948,4	4,7	733,3	2.103,8	2.837,1	25,8
T4 2018.	61.079,9	9.955,1	1.237.720,8	4,9	708,4	2.011,8	2.720,2	26,0
T1 2019.	65.281,6	10.217,0	1.270.603,8	5,1	712,5	2.047,7	2.760,2	25,8
T2 2019.	69.274,6	10.391,3	1.294.534,9	5,4	749,0	2.028,5	2.777,5	27,0
T3 2019.	74.110,0	10.611,5	1.321.265,2	5,6	777,9	2.036,6	2.814,5	27,6

* Подаци се односе на крај периода.

Извор: НБС, Министарство финансија.

Табела В. Преглед мера и активности које иду у прилог повећању динаризації

Период доношења мере/спровођења активности	Опис мере/активности	Очекивани ефекти
Мај 2011.	LTV лимит за валутно индексиране хипотекарне кредите износи 80%, док за динарске није прописан. У децембру 2017. овај лимит је у блажен на 90% у случају када се кредит одобрава у оквиру мера подршке државе одређеним категоријама физичких лица.	Обезбеђење преференцијалног третмана динарског кредитирања становништва.
Мај 2011.	Прописано минимално обавезно у чешће/депозит за девизне и валутно индексиране кредите физичким лицима (изузев хипотекарних кредита) у износу од 30%.	Обезбеђење преференцијалног третмана динарског кредитирања становништва.
Од маја 2011.	Ограничење односа нето отворене девизне позиције у односу на капитал од 2011. износи 20% (повећан са 10%, ради стимулсања кредитне активности).	Ограничење износа валутно индексираних и девизних пласмана у односу на девизне изворе.
Децембар 2011.	Прописана је обавеза банкама да у преговорној фази, у писменој форми, укажу клијентима на ризике које преузимају у колико се одреде за у службу индексирану страном валутом или у инострану валуту. Такође, понуда за закључење уговора мора да садржи информацију о валути у којој се услуга уговара. Прописано је да се, код оглашавања кредитних и депозитних услуга и послова лизинга када огласна порука садржи нулерики податак, недвосмислено наведе на репрезентативном примеру валуту у којој се услуга одобрава. Прописано је да су банка и давалац лизинга дужни да финансијску услугу кориснику понуде у динарима, осим ако корисник не захтева другачије.	Промовисање заштите од валутног ризика за кориснике финансијских услуга.
Април 2012.	Народна банка Србије и Влада Републике Србије потписале <i>Меморандум о стратегији динаризації финансијског система Србије</i> .	Дефинисање циљева, мера и активности које ће Народна банка Србије и Република Србија предузимати ради јачања поверења у националну валуту и њену употребу у финансијском систему.
Мај 2012.	<i>Societe Generale Banka Srbija a.d. Beograd</i> емитовала је прву динарску банкарску обвезницу на домаћем тржишту, без валутне клаузуле, с трогодишњим роком доспећа.	Развој тржишта капитала.
Септембар 2012.	Усвајањем <i>Закона о изменама и допунама Закона о порезу на доходак грађана</i> , порез на камату на девизну штедњу повећан је са 10% на 15%.	С обзиром на то да је приход од камате на динарску штедњу изузет од пореза на доходак грађана, ова мера представља подстицај грађанима да мање штеде у инострану валуту, а више у динарима.
Новембар 2012.	<i>Erste bank a.d. Novi Sad</i> емитовала је динарску обвезницу двогодишњег рока доспећа.	Развој тржишта капитала.
2012.	У ликвидна потраживања првог реда укључени су и 90% фер вредности ХоВ РС у динарима, чија је минимална рачност три месеца. За девизне ХоВ није предвиђена ова могућност.	Развој тржишта капитала, стимулсање банака да у већој мери користе динарске изворе финансирања.
Април 2013.	Народна банка Србије је динарске ХоВ без валутне клаузуле које су емитовале МФО с највишим кредитним рејтингом уврстила у портфељ ХоВ којима се врше операције на отвореном тржишту Народне банке Србије, као и у листу приватљивог колатерала при одобравању кредита Народне банке Србије за дневну ликвидност и краткорочних кредита на бази залог ХоВ.	Развој тржишта капитала, кроз подстицај банкама да у својим портфељима држе динарске ХоВ које су емитовале МФО за финансирање кредита.
Новембар 2013.	Народна банка Србије усвојила Одлуку о условима и начину обављања кредитних послова са иностранством у динарима, којом се генеришу подстицајнији услови под којима међународна финансијска институција и развојна банка или финансијска институција чији је оснивач страна држава (МФО) могу одобравати динарске кредите домаћим банкама, правним лицима и предузетницима, као и у слову под којима домаћа банка може одобрити динарски кредит нерезиденту и начини на који их одобрава.	Повећање кредитне активности домаћих банака у динарима.
Мај 2014.	Влада Републике Србије усвојила је програм за субвенционисање динарских кредита привреди.	Повећање динаризації кредита – привременог карактера.
Октобар 2014.	Држава је први пут емитовала динарску обвезницу десетогодишњег рока доспећа.	Развој финансијског тржишта и формирање криве приноса за дуже рачности, што омогућава банкама да одреде цену дугорочних динарских кредита.
Новембар 2015.	Дугорочне државне ХоВ укључене су на праж листинг Београдске берзе.	Повећање ликвидности и развој секундарног тржишта државних ХоВ.
Јануар 2016.	Стопа обавезне резерве на део девизне основице коју чине динарске обавезе индексиране девизном клаузулом повећана је на 100% с дотадашњих 50% (колико је износила од јуна 2012. године).	Дестимулсање коришћења динарских депозита индексираних валутном клаузулом.
Фебруар 2016.	Држава је први пут емитовала бенчмарк обвезницу у динарима у већем износу, с циљем да се путем реотварања емисије, ова обвезница продаје више пута у току године.	Повећање ликвидности и развој секундарног тржишта државних динарских ХоВ.
Октобар 2016.	У понуди домаћих банака појавили су се стамбени кредити у динарима који нису валутно индексирани, по релативно повољним условима (стопама испод 5%), с дугим периодом отплате (до 30 година).	Раст дугорочног кредитирања становништва у динарима.
Децембар 2016.	На домаћем финансијском тржишту емитована је прва обвезница у динарима чији је емитент међународна финансијска институција – <i>EBRD</i> . Емитоване су обвезнице номиналне вредности 2,5 млрд динара.	Развој финансијског тржишта.
Јун 2017.	На Београдској берзи, остварено је прво трговање обвезница у динарима које је емитовала <i>EBRD</i> (у износу од 60 млн динара).	Развој секундарног финансијског тржишта.
Јун 2017.	Део средстава које је <i>EBRD</i> прибавила емисијом динарских обвезница на домаћем тржишту пласиран је привреди посредством домаћих банака. Кредити су намењени махом за финансирање пољопривреде и рефинансирање.	Повећање динаризації кредита привреди.
Јун 2017.	Народна банка Србије утврдила је стопу заштитног слоја капитала за структурни системски ризик у висини од 3% укупних девизних и девизно индексираних пласмана банака одобрених привреди и становништву у Републици Србији, за банке код којих је у чешће девизно индексираних пласмана привреди и становништву у укупним пласманима привреди и становништву веће од 10%.	Ограничавање ризика евроизације, који је један од кључних структурних, нециклических системских ризика по стабилност финансијског система у Србији.
Децембар 2017.	Држава је емитовала нову врсту обвезница на домаћем финансијском тржишту – штедне обвезнице.	Развој финансијског тржишта промоцијом алтернативног вида штедне и омогућавањем лакшег приступа тржишту државних ХоВ за грађане.
Од априла 2018. (последња промена), као и пре тога	Диференцијација стопе ремунације ОР: за динарску ОР износи 1,25%, док се на девизну не плаћа камата.	Стимулсање банака да у већој мери користе динарске изворе финансирања.
Јун 2018.	Донет је Закон о финансијском обезбеђењу.	Обезбеђивање и унапређивање правне сигурности и ефикасности у извршавању обавеза на финансијском тржишту (регулсање питања уговарања и коришћења финансијског колатерала као и процедура за намирење потраживања), као предуслова за даљи развој финансијског тржишта.
Децембар 2018.	Народна банка Србије и Влада Републике Србије потписале су нови Меморандум о стратегији динаризації.	Имајући у виду да је обезбеђена макроекономска стабилност и да је ојачана финансијска стабилност, а у важавајући чињеницу да је динаризация постепено и дугорочан процес, Влада и НБС су сагледале резултате до сада предузетих мера и активности и, полазећи од њих, сагласно дефинисале додатне мере и активности које ће обезбедити даљи раст степена динаризації и смањење девизног ризика у систему.

Методолошке напомене

- Показатељи динаризації, за сваку категорију, представљају учешће износа динарске компоненте у укупном износу те категорије.
- Под пласманима се подразумевају динарски и девизни кредити (који обухватају и кредите код којих је уговорена примена девизне клаузуле), дати депозити, ХоВ, акције предузећа и потраживања по каматама и накнадама. Динарски пласмани су пласмани одобрени у динарима без девизне клаузуле. Под девизном клаузулом се подразумева валутна клаузула у смислу закона којим се уређује девизно пословање, као и свака друга клаузула којом се утврђује заштита од ризика промене курса динара.
- Сектор привреде (предузећа) укључује јавна предузећа и привредна друштва. Јавна предузећа су предузећа која обављају активности у општем (јавном) интересу и која је основала држава. У оквиру привредних друштава обухваћени су и комитенти банака у области здравства и образовања који се не финансирају из буџета (приватне клинике, болнице, школе и остале институције које накнаде за своје услуге наплаћују на основу трошкова производње).
- Сектор становништва укључује домаћа физичка лица, страна физичка лица – резиденте, приватна домаћинства са запосленим лицима, регистроване пољопривредне произвођаче и предузетнике, као и непрофитне институције које пружају услуге становништву (НИПУС).
- Пласмани су исказани по бруто принципу, што значи да нису умањени за исправке вредности. При искључивању ефеката курса, узет је у обзир курс динара према евр, америчком долару, швајцарском франку, британској фунти и јапанском јену.
- Према методологији Европске централне банке, у категорију новоодобрених кредита укључују се и репрограмирани кредити.
- Депозити укључују динарске депозите и девизне депозите (укључујући и валутно индексиране депозите).
- Штедња становништва укључује штедњу резидената и штедњу нерезидената.
- Јавни дуг Републике Србије односи се на дуг централног нивоa власти.

Списак графикана и табела

Графикони

I.1.	Показатељи динаризације	1
I.1.1.	Учешће динарских пласмана у укупним пласманима привреди и становништву	2
I.1.2.	Секторска структура пласмана	2
I.1.3.	Учешће динарских кредита у новоодобренем кредитима привреди и становништву	3
I.1.4.	Новоодобрен кредити привреди и становништву у ТЗ 2019, по наменама	3
I.1.5.	Динаризација новоодобрен кредити привреди и становништву, по наменама	3
I.1.6.	Каматне стопе на новоодобрене кредите привреди	4
I.1.7.	Каматне стопе на новоодобрене кредите становништву	4
I.2.1.	Учешће динарских депозита у укупним депозитима привреде и становништва	4
I.2.2.	Секторска структура депозита	5
I.2.3.	Рочна структура новоположених депозита привреде и становништва у ТЗ 2019.	5
I.2.4.	Динаризација новоположених депозита привреде и становништва, према рочној структури	6
I.2.5.	Каматне стопе на новоположене орочене депозите становништва	6
I.2.6.	Динарска штедња	7
I.2.7.	Рочна структура динарске штедње	7
I.2.8.	Рочна структура девизне штедње	7
I.2.9.	Исплативост штедње орочене на годину дана	8
I.3.1.	Учешће динарског дуга у укупном јавном дугу	9
I.3.2.	Валутна структура јавног дуга РС	9
I.3.3.	Рочна и валутна структура државних ХоВ емитованих на домаћем финансијском тржишту	9
I.3.4.	Секундарни промет динарских државних ХоВ	10
I.3.5.	Секундарни промет динарских државних ХоВ, према рочној структури ХоВ	10
II.2.1.	Валутна структура девизних форвард трансакција резидената с банкама у ТЗ 2019.	12

Табеле

I.2.1.	Исплативост штедње орочене на годину дана	8
II.1.1.	Своп трансакције Народне банке Србије, тромесечни подаци	11
II.1.2.	Своп трансакције Народне банке Србије у 2019. години, месечни подаци	11
II.2.1.	Девизне терминске трансакције резидената с банкама, тромесечни подаци	12
II.2.2.	Девизне терминске трансакције резидената с банкама у 2019. години, месечни подаци	12
Табела А	Показатељи динаризације пласмана, кредита и депозита	13
Табела Б	Валутна структура штедње становништва и јавног дуга	14
Табела В	Преглед мера и активности које иду у прилог повећању динаризације	15